МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою Банківська справа
(назва освітньої програми)

на тему: **«НЕОБАНКИ: ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ТА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ»**
(назва теми)

Виконавець:
Студент ФФБС
Коцина Данило Олександрович

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:
Д.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Жердецька Л.В.

_____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА – 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Після фінансової кризи у банківському секторі відбулися масштабні зміни. У суспільстві різке падіння довіри виявилося після фінансової кризи 2008 року, коли банки опинилися у трійці найменш довіряючих організацій. Хоча різні країни постраждали по-різному і вирішували проблеми, що виникають по-своєму, загальноприйнята думка, що фінансова криза та її наслідки докорінно змінили те, як здійснюється банківська діяльність і як вона регулюється. Загалом ці основоположні фактори у поєднанні з досягненнями у галузі цифрових технологій проклали шлях для фінтех-компаній з інноваційними бізнес-моделями та передовими фінансовими технологіями, здатними пропонувати, покращувати чи навіть руйнувати фінансові послуги. І разом із цим з'явився новий вид «банків» – необанки.

Актуальність теми необанкінгу на даний час дуже висока: необанки виявили нагальну потребу в інноваціях у сфері консервативних банківських послуг, покращили існуючу фінансову систему та зробили її більш доступною та простою у використанні. Схоже, що необанки зараз переформатують банківські ландшафти, суттєво змінюючи те, як фінансові установи обслуговуватимуть клієнтів у майбутньому.

Ще до пандемії споживча база необанків швидко розширювалася, але COVID-19, поза сумнівом, прискорив цю тенденцію.

Питанням дослідження необанків присвячені дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-економістів. Зокрема, сутність та класифікація необанків розглянуті у працях таких авторів, як М. Глушченко, О. Іршак, С. Теслюк, Н. Матвійчук, Ю. Заборовець, С. Лобозинська. І. Скоморович.

Метою дослідження є аналіз діяльності необанків в Україні та провідних країнах світу, визначення проблем і переваг банків без відділень у порівнянні із традиційними банками.

Поставлена мета досягається вирішенням таких **завдань**:

- визначити поняття та сутність необанків;
- виокремити переваги та недоліки необанків перед традиційними банками;
- складання економічної гіпотези та проведення кореляційного аналізу щодо результатів гіпотези;
- проаналізувати розвиток необанків у розвинених країна світу;
- визначити основні стратегічні орієнтири розвитку необанків в провідних країніх світу;
- проаналізувати розвиток сучасних необанків України;
- проаналізувати проблеми активізації вітчизняних необанків.

Об'єктом дослідження є нові тенденції в розвитку світових та вітчизняних необанків.

Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичний інструментарій необанкінгу.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися такі методи дослідження: діалектичний метод (проведено вивчення та визначення

напрямків розвитку необанків); структурно-логічний аналіз; метод групувань (при розгляді класифікації необанків); різноманітні прийоми статистичних методів, зокрема порівняння; методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції.

Інформаційна база роботи. Статистичну і фактологічну основу дослідження складають періодичні та монографічні наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів з питань визначення сутності необанків, наукові дослідні роботи з питань оцінки діяльності банків без відділень; результати аналітичних досліджень, нормативно-правові акти, що регулюють необанки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 74 сторінки. Основний зміст викладено на 65 сторінці. Робота містить 5 таблиць, 8 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи **«ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІСНУВАННЯ НЕОБАНКІВ»** були розглянуті зародження та розвиток необанків. Фінансова криза 2008 року докорінно змінила те, як здійснюється банківська діяльність і як вона регулюється. Це відкрило можливість новим учасникам — фінтех-компаніям — покращити чи навіть змінити фінансові послуги за допомогою своїх інноваційних технологій та бізнес-моделей. І разом із цим з'явився новий вид банків — необанки, які пропонують фінансові продукти за допомогою цифрових коштів та надають банківські послуги без філіальної мережі.

Було визначено, що створення та функціювання необанків може відбуватися двома шляхами: вони або самі отримують банківську ліцензію, або здійснюють діяльність на базі вже існуючого банку. По першому шляху йдуть компанії-стартапи у країнах, де регулювання ринку фінансових послуг більш м’яке, а самі компанії мають фінансові можливості та технічну базу для створення необанку, по другому — компанії, для яких отримання банківської ліцензії є дуже дорогим та важким процесом. Однак буває й так, що необанк спочатку працює на базі вже існуючого банку, а потім отримує ліцензію та продовжує здійснювати свою діяльність як окрема, незалежна одиниця.

У другому розділі **«ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ»** було виявлено, що незважаючи на прогрес необанків та ринку необанків на даний момент, ще зарано твердо визначати чи прогнозувати напрямок майбутнього розвитку цих інститутів та ринків. Це пов'язано з тим, що вони все ще знаходяться в тій чи іншій формі на стадії розробки, більшість необанків функціонують менше десяти років. Висока міра невизначеності щодо подій та можливих змін, які можуть статися в екосистемі необанків, обмежує можливість чітко передбачити майбутні рухи. Отже, представляє особливий інтерес визначення ключових факторів, які можуть вплинути на здатність необанків підтримувати свою ділову активність та досягати подальшого зростання.

Проаналізовано, що конкурентна перевага може бути підірвана традиційними банками, які мають ресурси для адаптації певних аспектів своїх продуктів або виходу на ринок необанківських послуг та розширення своєї діяльності. Більше того, хоча альтернативним банкам вдалося залучити нових клієнтів під час Covid-19, вони зіткнулися з обмеженим рівнем прибутковості. Серйозним ударом по необанкам, які отримують прибуток від міжнародних платежів і повсякденних транзакцій, стали обмеження, накладені на промисловість туризму, пересування громадян, і втрату робочих місць.

У третьому розділі **«ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІВ»** досліджено, що хоча необанки досягли значних успіхів у залученні клієнтів, вони ще далекі від клієнтської бази, обслуговуваної традиційними банками. Щоб залучити клієнтів із традиційних банків, цифрові банки повинні впоратися з інерцією клієнтів та потенційними проблемами довіри. Клієнти повинні бачити додаткову цінність продуктів, запропонованих необанками, порівняно з тими самими чи аналогічними продуктами, доступними у традиційному секторі. Найважливішим питанням, яке вплине на подальше зростання необанків, є рівень довіри до альтернативних фінансових інституцій. Ринок необанків відносно молодий, у той час як традиційні банки існують уже кілька століть, і рівень довіри до цього сектору є високим.

У роботі проведено дослідження, метою якого був аналіз взаємозв'язку між загальною цифровізацією в провідних країнах світу до темпів росту необанків у світі. В ході аналізу було виявлено, що хоча Данія та Швеція - лідери цифровізації, однак вони не є лідерами за кількістю необанків. Можливим поясненням може бути консервативне законодавство у цих країнах. Тому і Німеччина на графіку дещо вибивається з лінії тренду. Не зважаючи на те, що станом на 2021 рік у Німеччині вже є 21 необанк, законодаство країни доволі консервативно відноситься до нових «фінтех-стартапів». Проте позитивний відгук від населення країни, яке з кожним роком дедалі більше починає довіряти необанкам, згодом переважить чашу недовіри з боку країни. Економічна гіпотеза про взаємозв'язок між показником кількості необанків та загальною цифровізацією країни певною мірою підтвердилася (оскільки щільність зв'язку низька).

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Виявлено основні характеристики роботи необанків. Необанки – це фінтех-компанії, яка надають банківські послуги виключно у цифровому форматі та немають у своєму складі мережі банківських відділень. Це абсолютно новий, створений на нових технологічних платформах банк, який відрізняється від інфраструктури традиційних банків більш високою якістю обслуговування клієнтів та їх підтримкою.

2. Аналіз особливостей роботи необанків в зарубіжній та вітчизняній практиці дає змогу зробити висновки, що на ринку є попит на обидва варіанти: як на банки, які мають фінансову ліцензію та самі надають фінансові послуги,

так і на необанки, які співпрацюють із традиційними банками для надання дистанційних фінансових послуг.

3. Необанки впроваджують інновації та створюють свої орієнтовані користувача пропозиції не тільки для цифрового покоління. Крім того, необанки залучають тих, хто шукає гнучкість, яку вони не можуть знайти у традиційних банківських продуктах, та деякі «доповнення», такі як, наприклад, практика стійких витрат.

4. Поєднання гарного дизайну інтерфейсу користувача, нішевих функцій, які перевершують їх конкурентні аналоги, взаємодія на основі даних, персоналізований досвід і відмінне обслуговування клієнтів, мають всі компоненти, щоб конкурувати з банківською галуззю.

5. Головна ідея необанкінгу в даний період полягає в максимальному задоволенні потреб клієнтів, мінімізацією тимчасових, емоційних, фінансових витрат та усуненні проблем, що виникають у рамках співпраці з традиційними кредитними організаціями. Його ефективне функціонування ґрунтується на повноцінній нормативно-законодавчій базі, розвиненій економіці та фінансовій грамотності населення.

6. Згідно з дослідженням AT Kearney, клієнтська база європейських необанків з 2011 року зросла більш ніж на 15 мільйонів. З іншого боку, клієнтська база роздрібних банків скоротилася на 2 мільйони. Очікується, що до 2023 року необанки Європи завоюють до 85 мільйонів клієнтів, охоплюючи понад 20 % населення віком від 14 років.

7. У роботі була сформована економічна гіпотеза, котра частково підтвердилася, щодо прямої залежності між загальною цифровізацією в провідних країнах світу до темпів росту кількості необанків у світі. В межах роботи над гіпотезою здійснено порівняльний аналіз фінансових показників та кореляційний аналіз, за результатами якого встановлено силу та характер залежності між загальною цифровізацією країн та темпами росту кількості необанків. Економічна гіпотеза певною мірою підтвердилася, оскільки щільність зв'язку низька. Проте відмінності в регулюванні та споживчій поведінці між регіонами та країнами вказують на те, що не всі економіки пропонують рівні умови для розвитку та зростання кількості необанків.

8. Наприкінці було проведено дослідження перспектив розвитку необанкікнгу в Україні та світі. Загалом є 4 сценарії:

- Необанки можуть бути поглинені традиційними гравцями для розвитку електронних каналів.
- Традиційні банки можуть створювати свої електронні необанки під новим брендом.
- Необанки можливо і зникнуть, але спочатку можуть підштовхнути банки в розвитку електронних сервісів.
- Необанки продовжуватимуть свій розвиток і в найближчі кілька років з'являться десятки, якщо не сотні необанків.